מנורת המאור — המרבה לכעוס עונו רב

וכל המרבה לכעוס, חטאותיו וחטאת אחרים תלויים בו, ועונו רב, ועונשו גדול עד מאד, שנא' איש אף יגרה מדון ובעל חמה רב פשע. ר"ל מי שהוא בעל אף הוא גורם המדונים, וגורם לנפשות מישראל שיהרגו, ולהורגיהם שיהרגו, ועונותיו רבים. הוי ובעל חמה רב פשע. כדגרסי' במס' ברכות בפ' תפלת השחר, אמר ליה אליהו לרב יהודה, אחוה דרב סלא חסידא, לא תרתח דלא תחטא. פי' אל תהי כעסן ולא תחטא. והכעס הוא אחד מעשרים [וארבעה] דברים שמעכבים את התשובה. ואליהו הנביא זכור לטוב בשביל שהיה מקפיד, ואע"פ שלא היה מקפיד אלא על הרשעים, נסתלק מן העולם, ואמ' לו הב"ה, אין יכול אדם מקפיד כמותך להשיב את הרבים למוטב.

וגרסי' במדרש משלי כל רוחו יוציא כסיל וחכם באחור ישבחנה. ר"ל ישבח בפני הכסיל. ופי' ישבחנה, יישב, כמו משביח שאון ימים. ופי' באחור, באחרונה. שכל מה שיכעוס הכסיל, מיישבו החכם בדברים טובים, ובאחרונה מתיישב בעל כרחו, דכתי' וארך אפים ישקיט ריב, וכתי' טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר. פי' יותר משובח הוא שמאריך אפו ואינו כועס מגבור, ואפי' מלוכד עיר, שהוא יותר מגבור, שאין כל גבור יכול ללכוד עיר. ושנינו במ' אבות איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנא' טוב ארך אפים וגו'. פי' הכובש את יצרו, שיצר הרע מתגרה עם האדם ללכת אחר שרירות לבבו ולעזוב הדרך הטובה, ולפי' הכובש את יצרו נקרא גבור, מפני שנצח את יצרו. ועוד שהוא משובח יותר מהגבור, שהגבור אין המלחמה רודפת אחריו תמיד, ויצר הרע כל יום הוא נלחם עם האדם ומבקש להדיח אותו. ומצינו שיעקב אבינו ע"ה, שהוכיח לשמעון וללוי בניו בשביל כעסם, ואמר ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה, ואע"פ שהיה מברך לבניו הוכיח לשמעון וללוי. וכל מי שהוא בעל אף, אסור להתחבר אליו, שנא' אל תתחר במרעים, ונאמר אל תתרע את בעל אף ואת איש חמות לא תבוא, וכתי' פן תאלף אורחותיו ולקחת מוקש לנפשך.

מעשה בחסיד אחד, אם היה מוכיחו אביו ומחרפו בדברים מכוערים, היה אומר לו, אם כך עשיתי, [הריני] מתחרט ומתנחם עליהם, ועושה תשובה, ומבקש סליחה מלפני הב"ה, ואם לא עשיתי כך, הריני מוחל לך.

אין מרצין לאדם בשעת כעסו, מפני שאינו מתרצה מפני הכעס. כדגרסי' בפ' קמא דברכות א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי, מנין שאין מרצין לאדם בשעת כעסו, שנא' פני ילכו והניחותי לך. ומתרגמינן רוגזי יהך ואניח לך. ואם הב"ה כך, כ"ש וכ"ש כמה פעמים בשר ודם. וכל מי שאינו כועס, הב"ה מציל אותו מן הפורענות ומן הייסורין, ואויביו נופלין תחת רגליו, והב"ה נוטה לו שלום, שנא' חמה אין לי מי יתנני שמיר שית במלחמה אפשעה בה אציתנה יחד, וכתי' או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. סליק פירקא